

Motion till riksdagen 2006/07:K246

av Mats Gerdau (m)

Det kommunala självstyret

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kommunernas möjlighet att själva besluta om storleken på sin fullmäktigeförsamling.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kommunal parlamentarism.

Motivering

Sverige har i internationell jämförelse stora fullmäktigeförsamlingar i kommunerna. Den minsta kommunen, Bjurholm, hade 1 590 röstande i senaste valet, och de röstade fram 31 ledamöter och 19 ersättare.

Som jämförelse kan man ta världsstäderna London och New York. London Assembly har 25 medlemmar och New York City Council har 51 ledamöter. Man behöver inte åka längre än till Danmark för att se skillnaderna mot Sverige. Kommunerna Helsingör och Roskilde med mellan 55 000 och 60 000 invånare vardera har 25 ledamöter i sina byråd. I Sverige har kommuner av samma storlek (t.ex. Kalmar och Varberg) mer än dubbelt så många i kommunfullmäktige som minimikrav, minst 61 stycken.

Bakgrunden till Sveriges stora fullmäktigeförsamlingar och många politiker är en tro att det gagnar demokratin. Den rådande synen tycks vara att demokrati är liktydigt med kvantitet. Ju fler politiker och ju fler och längre sammanträden man har, desto bättre demokrati.

Jag delar inte den synen. Det är en förlegad sörgårdsidyll som inte känns anpassad till 2000-talet. Nu finns nya sätt att få inflytande och att kommunicera med sina förtroendevalda än träffar vid mjölkdisken i mataffären.

I många kommuner krymper man nu ned fullmäktigeförsamlingarna till en lägsta lagliga storlek, men det handlar fortfarande om stora församlingar, t.ex. 31 i Bjurholm. Fortfarande står fullmäktigestolar tomma därför att det inte

Fel! Okänt namn på

finns någon att besätta dem med. Säkert kan alla partier se svårigheter på olika håll att få fram tillräckligt många och lämpliga kandidater till kommunala uppdrag.

En tydligare politikerroll och en mer begränsad politisk sektor skulle kunna återge beslutsfattarna en del av ett förlorat förtroende. Med något färre politiker skulle varje förtroendevald bli synligare och tvingas ta ett större personligt ansvar. Därmed skulle möjligheten att utkräva ansvar av varje vald person öka och därmed skulle också demokratin förbättras.

Det finns självklart ingen exakt vetenskap i hur stora våra fullmäktigeförsamlingar ska vara. I den kommunala självstyrelsens namn bör det vara upp till varje kommun att själv avgöra hur många, eller få, man vill vara. Det viktiga är att valen är demokratiska och mandatfördelningen proportionell. Det skulle öppna för lite olika lösningar, beroende på lokala förhållanden och den politiska viljan lokalt. Bjurholm kanske vill fortsätta ha 31 ledamöter i kommunfullmäktige och ska i så fall kunna ha det. Andra kommuner kanske vill minska ned antalet ledamöter och pröva en ny politisk roll och organisation, och de borde få göra det.

Möjlighet till kommunal parlamentarism

På samma sätt borde kommunerna bli friare att själva bestämma vilken inre organisation man vill ha. I alla kommuner finns i dag samlingsstyre i den meningen att kommunstyrelsen som kommunens ”regering” utses proportionellt av fullmäktige och därmed ingår såväl majoritets- som oppositionspartier.

Vissa länder har lång tradition av tydligare majoritetsstyre, och vårt grannland Norge har öppnat för sådana lösningar. Oslo har sedan några år tillbaka en ren majoritetsregering. Denna form av kommunal parlamentarism, där den lokala ”regeringen” består av eller tolereras av majoritetskonstellationen i fullmäktige, är inte tillåten i Sverige.

Flera kommuner har prövat olika lösningar för att vitalisera demokratin, bl.a. med beredningar och utskott under kommunfullmäktige i stället för vanliga nämnder för att stärka fullmäktiges roll. Jag anser att det borde vara möjligt för kommuner att också pröva en mer renodlad parlamentarism där majoriteten utgör den lokala regeringen. Givetvis ska det finnas minoritetsskydd, dvs. oppositionen får möjlighet till både insyn och arbetsmöjligheter så att den kan sätta sig in i de aktuella frågorna. Så fungerar det ju i riksdagen och borde kunna fungera även lokalt. Inte minst vore det värdefullt att öppna upp för nya lösningar som kan bidra till en utvecklad demokrati.

Stockholm den 27 oktober 2006

Mats Gerdau (m)